

El quart pilar de l'estat de benestar

Aquesta setmana s'aprova al Congrés la llei de dependència, el projecte social més emblemàtic del govern de Zapatero, que l'ha impulsat amb Esquerra i Iniciativa. Aquest compta amb el suport del PP però amb l'oposició frontal de CiU i PNB, que l'han titllat de "LOAPA social".

La llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència és un dels projectes principals del PSOE en aquesta legislatura. El govern de Zapatero es mostra convençut que aquest serà el "quart pilar" de l'estat de benestar, que per ara conformen l'ensenyament públic, l'atenció sanitària universal i el sistema de pensions públic. Uns pilars que van posar en marxa

els governs de Felipe González als anys vuitanta.

La llei, que serà aprovada al Congrés amb els vots a favor de tots els partits llevat de CiU i PNB, preveu la fusió de tots els programes estatals de suport i ajuda a les persones dependents en un Sistema Nacional de Dependència, que donarà cobertura a quasi un milió de persones. La llei entrarà en vigor el 2007, però no serà plenament operativa

—tindrà condició de dret de caràcter universal— fins d'aquí a nou anys.

L'aplicació serà, per tant, gradual. Les partides pressupostàries s'han incrementat. Als pressupostos de l'any 2005 el govern Zapatero va crear una partida de dependència agrupant antics programes d'ajuda als malalts d'Alzheimer o als disminuïts amb una dotació de 100 milions d'euros. Aquesta s'ha doblat cada any. Així, al 2006 va ser de 200 milions i al 2007 de 400. En l'increment de les partides hi ha tingut a veure la pressió d'ERC i ICV, que en la negociació dels pressupostos que fins ara rebut el seu suport han demanat un increment substancial d'aquestes partides.

Una de les novetats que incorpora la llei és que els ajuts per a les persones dependents tindran caràcter de dret universal i, segons recorda una i altra vegada el ministre del ram, el de Treball i Afers Socials, Jesús Caldera, podrà ser exigida per via administrativa i judicial. Els usuaris pagaran una part del servei (en la majoria dels casos d'assistència domiciliària o estades en residències públiques o concertades) segons el seu nivell de renda. A partir de l'1 de gener del 2007 podran demanar que la seva comunitat autònoma els avalui el grau

Motiu d'enfrontament entre els partits catalans

La llei de la dependència s'ha convertit en un nou motiu d'enfrontament entre els partits catalans a Madrid. D'una banda, Esquerra i Iniciativa, que han promogut i tramitat la llei amb l'executiu estatal, i de l'altra, CiU, que denuncia la invasió competencial i que ha quedat, amb el PNB, fora del consens.

PSOE, ERC i IU-ICV van signar amb Caldera, a l'abril, un pacte sobre el desplegament i la tramitació d'un avantprojecte en què duien setmanes treballant. Es preveia "el respecte de les competències exclusives i la potestat legislativa de les comunitats autònomes" i la voluntat dels tres grups "de treballar conjuntament i amb consens previ entre les parts signants en el tràmit parlamentari".

Aquest darrer punt és admès com un escull per als acords per CiU, tot i que és "només una part del problema",

mentre que els partits catalans d'esquerra afirmen que la federació no dóna suport a la llei "perquè no es poden fer una foto" i perquè està "a la dreta del PP".

Al mes de juny, CiU i PSOE, que han intentat negociar la llei durant els darrers tres mesos amb múltiples contactes i reunions, van arribar a redactar un protocol d'acord en què manifestaven la seva voluntat de pactar la norma durant el tràmit parlamentari. El PSOE, que aleshores veia difícil comptar amb el PP, buscava incorporar la federació nacionalista per aïllar els de Rajoy. Els convergents es van desdir a darrera hora de signar el protocol quan Caldera els va comunicar que en l'acte de firma amb Josep Antoni Duran i Lleida en un hotel de Barcelona també hi hauria Joan Tardà, d'Esquerra, i Carme García, d'Iniciativa. Carles Campuzano, el di-

putat de CiU que ha dut el pes de les negociacions, sosté que si es va fer un acord amb el Govern estatal només s'havia de signar en un acte amb Caldera i no amb independentistes i ecosocialistes.

Els republicans acusen la federació d'"embolicar-se en la senyera" per no donar suport a una llei que consideren necessària i positiva. A més, ERC i ICV van pactar una quarantena d'esmenes en el tràmit parlamentari, entre d'altres per garantir el respecte a les competències autonòmiques. Als republicans, de fet, els va molt bé ocupar "la centralitat" en la tramitació d'un projecte d'aquestes característiques a Madrid, i més després de sortir del Govern català i del desenllaç del procés de negociació de l'Estatut.

CiU argumenta, però, amb el projecte en mà, que serà l'estat qui decidirà de

de dependència (n'hi haurà tres) i se'ls notificarà a quina ajuda tenen dret dins el catàleg de serveis.

Fins al 2006 l'estat ha dedicat a l'atenció a persones dependents un 0,33% del seu producte interior brut. Al 2015 preveu destinar-hi l'1%. Tan descuidada estava fins ara aquesta faceta que només el 3% dels majors de seixanta-cinc anys que viuen sols tenen teleassistència a casa, una de les prioritats de la nova llei. Unes xifres similars de cobertura presenten l'ajuda a domicili i les places en centres residencials. Les places en centres de dia només donen servei a un 0,5% dels majors de seixanta-cinc anys, unes dades que encara són inferiors als Països Catalans. Les xifres, però, encara queden molt lluny de la cobertura plena pretesa per l'executiu central, que segons les xifres que facilita pretén invertir més de 12.000 milions fins a l'any 2015. Segons va explicar Caldera, la posada en marxa a ple rendiment del sistema comportarà, a més, la creació directa de 300.000 llocs de feina en el conjunt de l'estat. I es prioritzarà la prestació de serveis a més de les prestacions econòmiques.

Per posar en marxa la llei i assegurar-ne el compliment i l'eficàcia es consti-

quina manera s'ha de gastar el cofinançament que aportin les comunitats i qui elaborarà els reglaments d'aplicació. A més, recorden que aquesta competència, que és compartida amb les autonomies i regula amb detall les modalitats de serveis i els aspectes instrumentals, es converteix en exclusiva de l'estat. També constaten que no hi ha voluntat d'incloure, a partir del 2015, els recursos que fins aleshores haurà destinat l'estat al sistema de finançament autonòmic, amb el qual les comunitats podrien quedar en un mal pas.

Carles Campuzano recorda que la llei atempta contra l'article 166 del nou Estatut sobre serveis socials i que hi ha informes de l'Institut d'Estudis Autonòmics i de la mateixa Conselleria de Benestar i Família que denuncien la invasió competencial. Per això nacionalistes bascos i catalans no descarten en cap moment dur la llei al Tribunal Constitucional.

El passat mes d'abril, el ministre Jesús Caldera va signar un acord amb IU, ERC i IC per impulsar la llei de dependència.

tuirà un Consell Territorial del Sistema Nacional de Dependència, on hi haurà l'estat i les comunitats autònomes, que cofinançaran els serveis amb l'estat i que, segons els promotors d'una llei que Caldera va qualificar d'"esquerres", veuen salvaguardades les seves competències en serveis socials.

El treball en comissió ha estat fructífer i l'aprovació de la llei serà plàcida. El

PP va acabar finalment afegint-s'hi després que se li aprovessin mig centenar d'esmenes i de veure reconegut el dret subjectiu i universal a rebre la prestació "per llei" i incloure al catàleg de dependents els menors de tres anys amb problemes. També hi ha mesures d'atenció als malalts mentals.

Ferran Casas

